

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
27730

Egz. Nr 59

mjr dypl. Jerzy PILISZEK

**Temat: ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE (CZOŁGOWE
I SAMOCHODOWE) DZ, DPanc W OBRONIE**
(Skrypt wykładu)

27730

REMBERTOW

LUTY

1965

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

27730

Egz. Nr

59

mjr dypl. Jerzy PILISZEK

**Temat: ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE (CZOŁGOWE
I SAMOCHODOWE) DZ, DPanc W OBRONIE**

(Skrypt wykładu)

27730

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

"ZATWIERDZAM"
SZEF KATEDRY TC i SZT. OPERAC.

płk dypl. prof. J. KURNIEWICZ

~~_____~~
Lcz. nr... 59

9me klas. p. 12357 P

mjr dypl. Piliszek Jerzy

TEMAT: ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE /CZŁŁGOWE I SAMOCHODOWE/
DZ, DPanc w OBRONIE.

/Skrypt wykładu/

REMBERTÓW

styczeń

1965 r.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Nr 27730

PLAN WYKŁADU

- I. Ogólne zasady zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie.
- II. Charakterystyka warunków organizacji zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie.
- III. Zasady rozmieszczenia i wykorzystania sił i środków zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie.
- IV. Organizacja obsługi technicznej, napraw, ewakuacji, zaopatrzenia dywizji w obronie.
- V. Ogólna treść pracy pomocnika dowódcy dywizji do spraw technicznych w obronie.

Zakończenie.

I. OGÓLNE ZASADY ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO DYWIZJI W OBRONIE.

Wprowadzenie broni raketowo-jądrowej na współczesne pole walki oraz ogólna koncepcja prowadzenia współczesnej obrony, w zasadniczy sposób wpłynęły na zmianę zasad zabezpieczenia technicznego wojsk.

Przez organizację zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie należy rozumieć zaopatrzenie wojsk w sprzęt techniczny, przygotowanie tego sprzętu do obrony i jego obsługa w toku obrony. Działania ^{obronne} jako działania wymuszone i przejściowe w szeregu wypadkach mogą wynikać między innymi wskutek niepomyślnej sytuacji technicznej /zabezpieczenia technicznego/ spowodowanej potrzebą przeprowadzenia dużej ilości napraw uszkodzonych wozów bojowych i pojazdów mechanicznych lub też potrzebą przeprowadzenia ich obsługi technicznej.

Krótki czas na organizację zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie jest zjawiskiem typowym. W tych warunkach zakres przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego w dywizji będzie bardzo mały. Zastosowanie na współczesnym polu walki broni masowego rażenia powoduje ponoszenie przez wojska w krótkim czasie, bardzo dużych strat bojowych. W tych warunkach uzupełnienie dywizji w sprzęt techniczny sprawny poprzez organizację napraw, będzie bardzo trudne a niekiedy wręcz niemożliwe. Wynika to nie tylko z rozmiarów i charakteru ponoszonych strat, lecz także z warunków pracy oraz ograniczonego czasu jakim dysponują środki naprawcze na polu walki. Stąd też w działaniach obronnych dywizji wyniknąć mogą trudne warunki w organizacji zabezpieczenia technicznego w porównaniu z działaniami zaczepnymi. W działaniach obronnych dywizji wyniknąć mogą znacznie większe potrzeby w ewakuacji uszkodzonego sprzętu. Przy tym przeprowadzenie ewakuacji będzie znacznie trudniejsze, ponieważ uszkodzony sprzęt może się znaleźć w zasięgu ognia klasycznej broni nieprzyjaciela. W wielu wypadkach ewakuacja uszkodzonego sprzętu będzie w ogóle niemożliwa,

gdyż nieprzyjaciel opanowuje teren, gdzie znajduje się fundusz naprawczy, względnie rejon w którym znajduje się sprzęt uszkodzony może być pod ostrzałem ognia nieprzyjaciela. Równolegle z dużymi stratami bojowymi wynikną potrzeby przeprowadzenia dużej ilości napraw, podczas gdy możliwości przeprowadzenia tych napraw będą niewielkie, gdyż musimy się liczyć z utratą terenu i koniecznością wycofania wojsk i środków naprawczych do tyłu, co z kolei pozbawia służby techniczne czasu na wykonywanie napraw.

Równolegle z dużymi potrzebami w ewakuacji i w naprawach w obronie zaistnieją najprawdopodobniej duże potrzeby w obsłudze technicznej co jest logiczną konserwacją uprzednio prowadzonych działań zaczepnych. Wszystkie przedsięwzięcia obsługowe są jak najbardziej związane z wykonanym i planowanym wysiłkiem sprzętu technicznego.

Zjawiskiem bardzo częstym przy organizacji zabezpieczenia technicznego wojsk w obronie może być niemożliwość niesienia pomocy technicznej pułkom przez środki pomocy technicznej dywizji. Wynika to przede wszystkim z przyczyn obiektywnych a mianowicie: rozśrodkowania wojsk, zniszczenia linii komunikacyjnych, braku ciągłej linii frontu, zagrożonych tyłów i skrzydeł, dużego tempa działań, dużej głębokości i szerokości rejonu obrony dywizji.

Ustalone są odpowiednie zasady organizacji zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie. Bezpośredni sposób i metody organizacji zależą jednak od konkretnych warunków i sytuacji a przede wszystkim od:

- charakteru działań i treści zadań bojowych wykonywanych przez dywizję;
- ilości i stanu technicznego sprzętu dywizji;
- wyszkolenia technicznego stanu osobowego;
- stanu środków zabezpieczenia technicznego /naprawczych, ewakuacyjnych itp./;
- możliwości środków naprawczych i ewakuacyjnych;
- stanu zaopatrzenia w materiały eksploatacyjne, części zamienne i zestawy naprawcze.

Przy organizacji zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie służba techniczna kieruje się następującymi zasadami:

1. Wszystkie wozy bojowe i pojazdy mechaniczne muszą być doprowadzone możliwie najszybciej do pełnej sprawności technicznej i gotowości bojowej. Przy tym powinny one posiadać określony zapas przebiegu, ustalony z góry przez wyższy szczebel a w wypadku, gdy nie jest podany, to według obowiązujących norm.

Dla czołgów	500 km
" transporterów opancerzonych	600 - 700 km
" samochodów	800 - 1000km.

2. Uszkodzone wozy bojowe i pojazdy mechaniczne, których naprawa jest niemożliwa w dysponowanym czasie i posiadanymi środkami, powinny być przekazane armii.
3. Największą ilość środków zabezpieczenia technicznego /naprawczych i ewakuacyjnych itp./ należy przewidzieć dla zabezpieczenia oddziałów działających na głównym kierunku obrony oraz przewidzianych do kontrataku.
4. W pierwszej kolejności należy udzielać pomocy technicznej i przeprowadzać naprawy wymagające mniejszego wkładu pracy oraz te, które wykonane mogą być w krótszym czasie. Wychodząc przy tym należy z założenia by w dysponowanym czasie osiągnąć największą ilość wozów bojowych i pojazdów mechanicznych sprawnych technicznie i w gotowości bojowej.

Odmienne zasady i warunki użycia dywizji w obronie w porównaniu z natarciem wymagają odmiennych zasad i sposobów organizacji zabezpieczenia technicznego. Ponieważ niektóre zagadnienia organizacji zabezpieczenia technicznego obowiązujące w natarciu i omawiane w poprzednich wykładach dotyczą również obrony dywizji, dlatego w ⁿⁱniejszym wykładzie potraktowane zostały ogólnie.

II. CHARAKTERYSTYKA WARUNKÓW ORGANIZACJI ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO W OBRONIE

Krótki z reguły czas na przejście do obrony, ograniczy poważnie możliwości dokonania przegrupowań środków zabezpieczenia technicznego. Środki zabezpieczenia technicznego przejdą do organizacji zabezpieczenia technicznego działań w tych rejonach w jakich zabezpieczają natarcie dywizji. Środki zabezpieczenia technicznego będą przechodziły do organizacji zabezpieczenia technicznego obrony nie jednocześnie - a w miarę przejścia do obrony pułków. Niektóre elementy zabezpieczenia technicznego będą wysunięte do przodu, inne natomiast pozostaną w tyle. Luki między broniącymi się oddziałami stwarzają możliwość przenikania nieprzyjaciela w głąb obrony. Stwarza to konieczność rozmieszczenia środków zabezpieczenia technicznego pod przykryciem walczących oddziałów.

W wypadku przejścia do obrony bez styczności z nieprzyjacielem, czas i sytuacja mogą pozwolić na wykonanie niektórych prac naprawczych i ewakuacyjnych, dokonanie przegrupowań środków zabezpieczenia technicznego. Czas między przejściem dywizji do obrony, a osiągnięciem przez nieprzyjaciela gotowości do natarcia, musi być wykorzystany na przeprowadzenie napraw, ewakuacji i uzupełnienie materiałów technicznych. Obrona ma na celu zerwanie lub odparcie natarcia nieprzyjaciela i wytworzenie sprzyjających warunków do przejścia naszym wojskiem do natarcia. Wobec tego zabezpieczenie techniczne powinno być również prowadzone pod kątem widzenia przygotowania sprzętu do działań zaczepnych. W tym wypadku przy organizowaniu technicznego zabezpieczenia należy uwzględniać nie tylko zamierzenia prowadzone do zabezpieczenia dywizji w obronie, ale i przedsięwzięcia, które umożliwiają dywizji przejść z obrony do natarcia. Duże straty bojowe /zniszczenia i uszkodzenia/ w sprzęcie technicznym oraz krótki czas, a bardzo częste w ogóle brak czasu na organizację przejścia dywizji do obrony, stwarzają trudne warunki organizacji zabezpieczenia technicznego. Niezależnie od celu i zadania, które stawiamy w danych warunkach w obronie, organizacja technicznego zabezpieczenia powinna być prowadzona pod kątem widzenia

ciągłej gotowości środków do zabezpieczenia kontrataków i przeciwuderzeń. Dywizja może przejść do obrony w celu utrzymania ważnych rejonów, rubieży lub terenu działań w oderwaniu od sił głównych armii. Wówczas, do chwili podejścia armijnych środków ewakuacyjnych, uszkodzone wozy bojowe i pojazdy mechaniczne wymagające naprawy głównej i średniej będą ewakuowane własnymi środkami dywizji do rejonów PZMU i PZFU dywizji. Dla dywizji działającej w obronie w pierwszym rzędzie armii charakterystyczne będą różne sposoby organizowania obsługi technicznego sprzętu na przednich pozycjach obrony, przeprowadzenie ewakuacji wozów bojowych i pojazdów mechanicznych z przednich pozycji bezpośrednio pod ogniem nieprzyjaciela i wykonywanie pracochłonnych robót przy konieczności zabezpieczenia środków naprawczych przed bronią masowego rażenia.

Przedsięwzięcia technicznego zabezpieczenia dywizji w obronie powinny uwzględniać duże straty stanu osobowego załóg czołgowych, kierowców pojazdów mechanicznych i pododdziałów naprawczych i ewakuacyjnych oraz sprzętu technicznego i środków naprawczych i ewakuacyjnych. W działaniach obronnych na szerokim froncie prowadzenie ewakuacji środkami dywizji jest znacznie utrudnione na skutek zwiększenia odległości między wozami bojowymi i pojazdami mechanicznymi, wymagającymi ewakuacji. Trudności ewakuacji zwiększają się jeszcze bardziej, gdy w pasie działań obronnych dywizji znajdują się trudnodostępne odcinki terenu. W toku obrony dywizji na szerokim froncie batalion naprawczy dywizji będzie wykorzystywany zdecentralizowanie.

Dywizja, znajdując się w drugim rzucie lub odwodzie armii, organizuje techniczne zabezpieczenie w celu przygotowania kontrataków. Charakterystycznymi przedsięwzięciami technicznego zabezpieczenia będzie w tym wypadku manewr środkami ewakuacyjnymi i przygotowanie miejsc do rozwinięcia pododdziałów naprawczych w pasie obrony dywizji. Niezależnie od stanu zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie oraz stopnia i zakresu udzielanej pomocy technicznej przez armię,

we wszystkich wypadkach należy tak wykorzystywać posiadane środki zabezpieczenia technicznego w obronie aby przede wszystkim zabezpieczyć technicznie oddziały przeznaczone do kontrataków. Konieczne jest to z tego względu, że^w wielu wypadkach kontratak może przekształcić się w natarcie dywizji. Wynika więc konieczność zabezpieczenia pułków drugiego rzutu dywizji w niezbędne środki zabezpieczenia technicznego podobnie jak do natarcia.

Koncepcje organizacji zabezpieczenia technicznego dywizji wynikają z charakteru działań obronnych. Decydujący wpływ na organizację zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie mają takie czynniki jak:

- rodzaj obrony;
- rodzaj i zakres środków niszczenia stosowany przez nieprzyjaciela;
- właściwości posiadanego sprzętu technicznego, a zwłaszcza jego odporność na oddziaływanie nieprzyjaciela oraz dane taktyczno-techniczne i eksploatacyjne techniczne tego sprzętu.

Na organizację technicznego zabezpieczenia dywizji będzie miała wpływ również ilość funduszu naprawczego, pozostawionego w rejonach działania do chwili przejścia dywizji do obrony. Część środków naprawczych i ewakuacyjnych dywizji będzie się znajdować w tych właśnie rejonach.

We współczesnych warunkach obrona może odnieść sukces przy maksymalnym wykorzystaniu zdolności manewrowych wojsk. Przez manewr wojskami rozumiany oczywiście jednocześnie manewr sprzętem. W działaniach obronnych przebieg sprzętu związany będzie zarówno z manewrem wojskami, jak i z manewrem sprzętem. W pododdziałach i oddziałach pierwszego rzutu przebieg będzie nieznaczny i związany będzie przede wszystkim z manewrem sprzętu. Przebieg od manewru wojsk^{ami} wynika w obronie przede wszystkim w wypadku kontrataków i przeciwuderzeń oraz manewru p.atom.

Mogą zaistnieć takie okoliczności, że dywizja przechodząc do obrony może otrzymać uzupełnienie w sprzęt i środki zabezpieczenia technicznego, może też otrzymać pomoc środków zabezpieczenia technicznego armii, względnie może tego nie

nie otrzymać. Pomyślne wykonanie zadań technicznego zabezpieczenia dywizji w toku działań obronnych w dużym stopniu zależy od właściwego wykonania przedsięwzięć technicznego zabezpieczenia w okresie przygotowania do obrony.

III. ZASADY ROZMIESZCZENIA I WYKORZYSTANIA SIĘ I ŚRODKÓW ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO DYWIZJI W OBRONIE

Rozmieszczenie środków zabezpieczenia technicznego dywizji zależy od warunków w jakich dywizja przechodzi do obrony i zamiaru przeprowadzenia walki obronnej. Należy więc traktować sprawę w ten sposób, że w różnych warunkach sytuacji bojowej rozmieszczenie środków zabezpieczenia technicznego może być różne.

Skład ilościowy i jakościowy poszczególnych elementów zabezpieczenia technicznego może być różny, w zależności od potrzeb i możliwości technicznego zabezpieczenia. W niektórych wypadkach, głównie na skutek poniesionych strat od uderzeń jądrowych nieprzyjaciela, niektóre elementy zabezpieczenia technicznego dywizji w ogóle nie będą mogły być odtworzone. W warunkach braku ciągłego frontu pododdziały zabezpieczenia technicznego powinny być zdolne do prowadzenia zabezpieczenia technicznego w izolacji od batalionu naprawczego dywizji. Środki zabezpieczenia technicznego dywizji i pułków w obronie powinny mieć dużą samodzielność działania.

Samodzielność środków zabezpieczenia technicznego w obronie dywizji powinna polegać przede wszystkim na tym, aby podstawowe czynności w zakresie obsługi i naprawy wozów bojowych i pojazdów mechanicznych w pułkach mogły być wykonane niezależnie od rozmieszczenia środków batalionu napraw dywizji. Ponieważ współczesna obrona dywizji w odróżnieniu od obrony z okresu drugiej wojny światowej nie ma jakiegś linii ciągłej w postaci pozycji i pasów, pod przykryciem których rozmieszczono środki zabezpieczenia technicznego pułków i dywizji w obronie, wobec tego nie może być stosowana zasada równomiernego rozmieszczenia środków zabezpieczenia technicznego dywizji

wadłuż całej obrony.

Szczupłość środków jakimi dysponuje dywizja w obronie nie pozwala na zapewnienie pełnego i wszechstronnego zabezpieczenia technicznego wszystkim pułkom dywizji. Z tego względu wysiłek koncentruje się przede wszystkim na zabezpieczeniu pułków działających na najważniejszym kierunku obrony. Jeżeli dywizja przechodzi do obrony bez styczności z nieprzyjacielem to w tym wypadku są lepsze warunki organizacji zabezpieczenia technicznego niż w wypadku styczności z wojskami nieprzyjaciela.

W tym wypadku środki batalionu napraw mogą być zwolnione i podciągnięte do wojsk, a znaczną część funduszu naprawczego można przekazać środkom armijnym. Jeżeli dywizja przechodzi do działań obronnych w styczności z nieprzyjacielem, wówczas część środków batalionu napraw rozmieszcza się za pułkami pierwszego rzutu w gotowości do zabezpieczenia działań obronnych. Wydzielone środki batalionu napraw powinny stanowić szybką i niedużą grupę, aby nie opóźniać manewru ugrupowania bojowego dywizji.

W celu zmniejszenia ramienia ewakuacji i dla uniknięcia jednoczesnego uszkodzenia sprzętu technicznego i środków zabezpieczenia technicznego dywizji w przypadku uderzenia jądrowego nieprzyjaciela, batalion napraw należy rozmieszczać na dwóch dywizyjnych PZWU i PZPU.

Środki naprawcze dywizji w głównej mierze wykorzystuje się do napraw sprzętu zgrupowanego na PZWU i PZPU pułków i dywizji. Organizując naprawę uszkodzonego sprzętu w toku obrony należy rozważyć, w jaki sposób wykorzystać środki dywizyjne, aby naprawą została objęta jak największa ilość uszkodzonego sprzętu w rejonie obrony dywizji. Rejony organizuje PZWU i PZPU dywizji w obronie wyznacza się w miejscach największych strat. Dywizja przechodząc do obrony pozostanie z reguły przy organicznych środkach zabezpieczenia technicznego. W niektórych wypadkach może zachować te środki, jakie posiadała w natarciu. Dodatkowe wzmocnienie dywizji środkami zabezpieczenia technicznego w obronie należy raczej przewidywać w wypadkach przechodzenia do natarcia.

IV. ORGANIZACJA OBSŁUGI TECHNICZNEJ, NAPRAW, EWAKUACJI

I ZACOPATRZENIA DYWIZJI W OBRONIE

Sposób organizacji obsługi technicznej w oddziałach i pododdziałach dywizji zależy głównie od warunków, w jakich dywizja przejdzie do obrony oraz sposobu prowadzenia obrony. Z omówionych poprzednio warunków w jakich dywizja przejdzie do obrony wiadomo, że czas na organizację zabezpieczenia technicznego będzie z reguły ograniczony lub nie będzie go wcale. Walka obronna natomiast będzie krótkotrwała. Należy więc dążyć do tego, aby w toku samej walki obronnej nie przeprowadzać obsługi technicznej. Należy dokonywać tego albo przed, albo po zakończeniu walki obronnej. Planowanie, organizacja i wykonanie obsługi technicznej w obronie zamyka się w ramach prac pułku, jednak w wypadku braku odpowiednich sił i środków oraz przy zwiększonych potrzebach w obsłudze technicznej dywizja może wydzielić odpowiednie siły i środki na przyśpieszenie jej wykonania. We wszystkich wypadkach i przy wszelkiego rodzaju usługach technicznych biorą w niej udział załogi czołgów i kierowcy pojazdów mechanicznych. Rzecz oczywista, że przy zachowaniu możliwie najwyższej gotowości bojowej wojsk jest niemożliwe jednoczesne przeprowadzenie obsługi technicznej we wszystkich wozach bojowych i pojazdach mechanicznych. Oceniając ogólną sytuację bojową - szczególnie miejsce w ugrupowaniu obronnym, zadanie i dysponowany czas - obsługa techniczna może być prowadzona pododdziałami /kompaniami, batalionami/ lub częściami. Obsługa techniczna pododdziałów polega na tym, że wszystkie lub większość wozów bojowych i pojazdów mechanicznych danego pododdziału znajdują się w obsłudze technicznej. Pozostałe pododdziały pułku sprzętu nie obsługują i zachowują pełną gotowość bojową. Obsługa techniczna częściami polega na tym, że każdy pododdział przeprowadza jednocześnie obsługę techniczną zachowując stale możliwie największą gotowość bojową sprzętu. Obsługuje się w tym wypadku nie więcej niż jedną trzecią ogólnej ilości sprzętu oddziału. Prace wchodzące w zakres obsługi- wania technicznego, wykonują załogi i kierowcy pod

bezpośrednim kierownictwem dowódców pododdziałów i ich pomocników do spraw technicznych. W celu przyspieszenia prac i skrócenia czasu przeznaczonego na obsługiwanie techniczne, przydziela się do obsługi sprzętu środki obsługowo-naprawcze pułku i dywizji. Konieczność przeprowadzenia danego rodzaju obsługi technicznej, określa się na podstawie już przepracowanych i planowanych okresów pracy sprzętu w przewidywanych działaniach obronnych. Dlatego też przy planowaniu zakresu prac obsługi technicznej w obronie, należy brać pod uwagę rozehód kilometrów /motogodzin/ od ostatniego obsługiwania, przypuszczalny rozehód kilometrów /motogodzin/ w planowanym działaniu, biorąc za podstawę głębokość zadania oraz manewr wojsk i manewr sprzętem w obronie. Zakres prac obsługi technicznej zależy od stanu technicznego sprzętu dywizji oraz warunków działań obronnych /np. w terenie lesistym, w górach, w zimie, w czasie roztopów/.

Obsługiwanie techniczne obejmuje: kontrolę sprawności zespołów i mechanizmów, regulację, smarowanie, uzupełnianie paliwa i materiałów eksploatacyjnych, ładowanie baterii akumulatorów, ładowanie butli sprężonym powietrzem.

Przy organizowaniu obsługi technicznej należy:

- ściśle przestrzegać planowanych terminów obsługi;
- przeprowadzać obsługę techniczną siłami załóg, kierowców oraz przydzielonych środków obsługowych i naprawczych, przy czym środki te powinny dojść do obsługiwanego sprzętu;
- obsługiwać sprzęt w ugrupowaniu bojowym;
- prace obsługowe wykonywać w pełnym zakresie według norm i warunków przewidzianych dla danego rodzaju obsługi technicznej.

Bezpośrednio w toku działań obronnych rzadko będą istniały warunki, by wymaganą obsługę techniczną wykonać można w pełnym zakresie, w dysponowanym czasie. Dlatego też pomocnik dowódcy dywizji dla stworzenia najkorzystniejszych warunków wykorzystania sprzętu może: zmniejszyć przebiegi między poszczególnymi obsługami technicznymi; skracać cykl obsługowy; wydać zarządzenie na wykonanie obsługi technicznej stopniowo, w ciągu dłuższego czasu.

Ze zwiększeniem okresu obrony większe są możliwości osiągnięcia dużej gotowości bojowej wozów bojowych i pojazdów mechanicznych w dywizji, gdyż przeprowadzenie obsługi technicznej można odpowiednio rozłożyć w czasie. Nie ulega jednak wątpliwości, że wypadki takie będą występowały rzadko.

W obronie poza obsługiwaniem technicznym wozów bojowych i pojazdów mechanicznych trzeba wykonywać naprawy wynikające z przyczyn eksploatacyjnych jak i będące następstwem walki. Organizacja napraw w obronie zależy przede wszystkim od rozmiarów i rozmieszczenia funduszu naprawczego oraz możliwości batalionu naprawczego. Rozmiary funduszu naprawczego zależą głównie od zakresu strat bojowych, ponieważ potrzeby napraw wynikłe z eksploatacji są nieznaczące. W czasie drugiej wojny światowej określenie rejonów, w których można było oczekiwać zniszczeń i uszkodzeń sprzętu, nie sprawiało większych trudności.

W warunkach współczesnej obrony analizę możliwych strat bojowych należy dokonywać inaczej. Możliwość użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia w dowolnym rejonie obrony dywizji utrudnia dokładne określenie z góry rejonów, w których może zaistnieć potrzeba rozwinięcia batalionu napraw dywizji. Nieprzyjaciel dokonując uderzenia może spowodować straty w dowolnych rejonach obrony dywizji. Rozmieszczenie batalionu naprawczego w obronie powinno umożliwić skuteczne jego wykorzystanie na polu walki. Mały czas w dyspozycji środków naprawczych batalionu napraw dywizji w obronie, to podstawowy czynnik określający zakres wykonywanych napraw w toku obrony. Stąd też konieczność takiego rozmieszczenia i przesuwania dywizyjnych środków zabezpieczenia technicznego, by w istniejących warunkach działań obronnych osiągnąć największą skuteczność działania batalionu napraw.

W działaniach obronnych ze względu na pewną lokalizację dywizji oraz sił i środków zabezpieczenia technicznego celem pełniejszego wykorzystania możliwości naprawczych batalionu napraw, uszkodzony sprzęt dostarczany jest zwykle do PZU i PZPU dywizji.

Naprawa bieżąca to podstawowy rodzaj naprawy wykonywany siłami i środkami pułków i dywizji w działaniach obronnych. W czasie działań obronnych bataliony naprawcze /DZ, DPanc/ naprawę średnią wykonują bardzo rzadko i w ilościach bardzo małych ze względu na czas, jakim mogą one dysponować w działaniach obronnych.

Orientacyjnie należałoby przyjmować, że 40 - 50% ogólnej ilości strat bojowych będzie stanowił uszkodzony sprzęt **techniczny** wymagający naprawy bieżącej, możliwy do zabezpieczenia środkami dywizji. Pozostałe 50 - 60% mogą stanowić straty bojowe, **których** dywizja nie będzie mogła zabezpieczyć technicznie własnymi siłami. Będzie to uszkodzony sprzęt wymagający naprawy średniej, głównej oraz straty bezpowrotne. Znaczne straty mogą powstać i w środkach zabezpieczenia technicznego dywizji, ponieważ rażony będzie nie tylko sprzęt znajdujący się w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, ale również sprzęt i środki zabezpieczenia technicznego rozmieszczone w głębi ugrupowania obronnego.

Naprawa uszkodzonego sprzętu w dywizji powinna być tak zorganizowana, aby w dysponowanym czasie wykonać możliwie największą ilość napraw. Ponieważ czas w dyspozycji środków naprawczych jest zwykle bardzo mały, a często trudno określić jakim czasem w danym rejonie będą dysponowały środki naprawcze dywizji, dlatego najczęściej w pierwszej kolejności wykonywane są naprawy, których czas trwania jest najkrótszy.

Ewakuacja uszkodzonego sprzętu jest jednym z elementów zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie, ponieważ najczęściej jest związana z naprawą. W każdym bowiem przypadku ich wspólnym celem ostatecznym jest naprawa uszkodzonego sprzętu oddziałom, co osiąga się z zasady przez wspólną działalność środków ewakuacyjnych i naprawczych. Ewakuacja uszkodzonego sprzętu w obronie jest to zorganizowana i planowa działalność specjalnych pododdziałów, odpowiednio wyposażonych i wyszkolonych.

Ewakuacja uszkodzonego sprzętu w obronie ma następujące zadanie:

- jak najszybciej wyciąganie uszkodzonych lub uwięzionych czołgów; transporterów opancerzonych i samochodów spod

- zasiegu ognia nieprzyjaciela w celu ratowania załogi i sprzętu przed zniszczeniem;
- gromadzenie i terminowe dostawy do PZMU i PZPU dywizji w celu maksymalnego przyspieszenia naprawy uszkodzonego sprzętu;
 - zbiórka i przekazywanie /według rodzaju/ uszkodzonego sprzętu pancernego i samonadowego pozostawionego na polu walki siłom i środkom zabezpieczenia technicznego armii.

Celem zapewnienia sprawności technicznej dla największej ilości wozów bojowych i pojazdów mechanicznych przestrzegana powinna być zasada, według której w pierwszej kolejności ewakuowany powinien być sprzęt, którego naprawa może być wykonana posiadanymi środkami oraz przy dostarczeniu takiej ilości uszkodzonego sprzętu, aby w dysponowanym czasie wykonać możliwie największą ilość napraw. Celem zapewnienia oddziałom dywizji dużej ruchliwości przestrzegana powinna być zasada, według której dywizja ewakuuje uszkodzony sprzęt z oddziałów /tj. "ewakuacja na siebie"/. Nie wyklucza to jednak sytuacji, kiedy środki ewakuacyjne pułków i dywizji mogą wzajemnie się uzupełniać. Może to mieć miejsce w obronie w wypadku dużych strat bojowych i braku dostatecznej ilości środków ewakuacyjnych.

Przy ewakuacji czołgów w toku obrony szczególnego znaczenia nabiera szybkość ewakuacji mającej na celu wyciągnięcie czołgu ze strefy bezpośredniego oddziaływania ogniowego nieprzyjaciela. W tych wypadkach używa się ciągników pancernych lub w razie ich braku - czołgów z uszkodzonym uzbrojeniem, a w szczególnych warunkach czołgów sprawnych, pod warunkiem, że uprzednio wykonały one postawione im zadanie bojowe. Do wyciągania czołgów spod bezpośredniego zagrożenia ogniem nieprzyjaciela mogą być użyte w poszczególnych przypadkach /w sprzyjających warunkach lub noca/ nieopancerzone ciągniki. W tych warunkach do ewakuacji czołgów używa się długich lin, a ciągniki działają z-za ukrycia. Mogą być również używane układy wielokrażków i wyciągarki z mechanicznym napędem. Ewakuację czołgów w obronie prowadzą ciągniki

grup remontowo-ewakuacyjnych /GRE/ według zasady: w pierwszej kolejności wozy sprawne, lekkowieżnięte, następnie wozy wymagające napraw bieżących o małej pracochłonności i wreszcie pozostałe wozy zagrożone bezpośrednim ogniem nieprzyjaciela. Czołgi wymagające większego zakresu prac są ewakuowane na oś naprawy i ewakuacji dywizji przez ciągniki pułkowe i dywizyjne.

Dywizyjne punkty zbiórki uszkodzonego sprzętu organizowane są w rejonach największych skupisk uszkodzonego sprzętu.

Ewakuację w obronie organizuje się według następującego schematu. Etatowe i przydzielone środki naprawczo-ewakuacyjne poszczególnych pułków dokonują ewakuacji spod ognia nieprzyjaciela i na najbliższe odległości w strefie 5-8 km. W tym przypadku środki bezpośrednio zabezpieczające kompanie czołgów wyciągają uszkodzone czołgi w najbliższe ukrycie i tam udzielają pomocy technicznej lub wykonują naprawy, ciągniki pułkowe ewakuują wozy bojowe do swoich PZU i PZPU w strefie 5-8 km, lub na oś naprawy i ewakuacji. Etatowe i przydzielone środki ewakuacyjne dywizji w obronie ewakuują uszkodzony sprzęt z PZU pułków, z pola walki do swych PZU lub na oś naprawy i ewakuacji. Taki podział obowiązków dla poszczególnych szczebli środków ewakuacyjnych w obronie dywizji ma na celu zmniejszenie do minimum możliwości rozciągania się ich, a przez to - odrywania się od walczących wojsk. Jednocześnie zapewnia to najdogodniejsze i maksymalne wykorzystanie możliwości środków ewakuacyjnych. W niektórych wypadkach, gdy istnieje możliwość opanowania przez nieprzyjaciela rejonów PZU i PZPU dywizji, a środki ewakuacyjne dywizji nie są w stanie ewakuować uszkodzonego sprzętu w głąb obrony, uszkodzone czołgi, transporterzy i samochody winny być spalone lub wysadzone środkami wybuchowymi, demontując przed tym w maksymalnym stopniu specjalne urządzenia i części, zamienne, a w miarę możliwości również mechanizmy i zespoły.

Równocześnie z ewakuacją uszkodzonych czołgów, transporterów i samochodów występuje konieczność ewakuacji innego sprzętu technicznego jak artyleryjskiego, chemicznego,

inżynieryjno-saperskiego, tyłowego. Sprzęt ten również podlega ewakuacji. W tych warunkach powstaje konieczność ścisłej współpracy pomocnika do spraw technicznych dowódcy dywizji z innymi szefami służb i rodzajów wojsk w zakresie ewakuacji uszkodzonego sprzętu.

Podstawowym zadaniem zaopatrzenia technicznego dywizji w obronie jest zaopatrzenie środków naprawczych w niezbędne materiały do wykonania obsługi i napraw. Przy planowaniu zaopatrzenia dywizji w obronie w materiały techniczne należy uwzględniać:

- dotychczasowy stan zaopatrzenia materiałowego;
- wymagane obecnie i przewidywane naprawy;
- potrzeby w obsłudze technicznej;
- przewidywany ogólny przebieg wozów bojowych i pojazdów mechanicznych;
- możliwości środków transportowych przewożących materiały techniczne;
- możliwości produkcyjne i możliwości wykorzystania sił i środków obsługowych oraz materiałów technicznych.

Istota zaopatrzenia technicznego dywizji w obronie polega na scentralizowanym systemie zaopatrywania z magazynu sprzętu pancernego i samochodowego dywizji, z polowych składnic sprzętu pancernego i samochodowego armii oraz na wykorzystaniu zasobów miejscowych przy naprawie sprzętu /metale, materiały pomocnicze itp/. Zaopatrywanie odbywa się od szczebla armii przez dywizję, kolejno pułk i pododdziały. Przełożony szczebla wyższego może niekiedy przedstawić szczególne wymagania do sposobu, treści i stanu zaopatrywania /uzupełnienia, ukompletowania/ dywizji.

W celu szybkiego przywrócenia sprawności technicznej uszkodzonym czołgom, transporterom opancerzonym i samochodom, należy mieć w dywizji odpowiednie zapasy zespołów, podzespołów i części, które umożliwiają przeprowadzenie naprawy metodą wymiany zespołów. Potrzeby oddziałów i dywizji uzależnione są od stanu technicznego posiadanego sprzętu, intensywności eksploatacji sprzętu w obronie, wydajności środków

zabezpieczenia technicznego, przewidywanej ilości strat bojowych i ich charakteru.

Aby zapewnić ciągłość prac związanych z naprawą bieżącą i średnią, pododdziały naprawcze pułków i dywizji wożą następujące zestawy:

- pułk czołgów - 2 zestawy naprawy bieżącej /ZNB/;
- pułk zmechanizowany - 1 ZNB;
- trzy dywizji - 3 zestawy naprawy średniej /ZJS/;
- batalion napraw - 3 ZNB.

Zestawem naprawczym nazywa się zbiór zapasowych części, zespołów i materiałów o określonym przeznaczeniu i w określonych ilościach, ustalony na podstawie istotnych potrzeb przy wykonywaniu danego rodzaju naprawy. W ramach zaopatrywania ustalone są dla pułków i dywizji normy wożonych zapasów części zamiennych oraz innych materiałów technicznych, przeznaczonych do wykonania napraw w warunkach bojowych. Aby zabezpieczyć ciągłość napraw bez konieczności dowozu z armii, pułki i dywizja powinny posiadać taki zapas części zamiennych i niezbędnych materiałów technicznych, który wystarczy przynajmniej na 5-6 dni. Pomimo scentralizowanego zaopatrywania, pułki mogą w trakcie działań obronnych uzupełniać swoje potrzeby z zapasów miejscowych. Organizując obronę w rejonie uprzemysłowionym, dywizja wykorzystując z miejscowych zapasów takie materiały, jak stal, metale kolorowe, elektrody, kwasy, części zamienne do samochodów itp. W wypadku utrudnionego dowozu w obronie, środki naprawcze dywizji mogą część swoich potrzeb zaspokoić wykorzystując sprawne urządzenia i zespoły z wozów zaliczonych do strat bezpowrotnych.

Część zapasów sprzętu pancernego i samochodowego załadowana na samochody, znajduje się w rejonach rozwinięcia środków naprawczych. Środki naprawcze powinny być wyposażone w taką ilość części zapasowych, które zabezpiecząby ciągłą pracę na przeciąg 1-2 dni bez dowozu z magazynów dywizji.

Pozostałe zapasy znajdują się w magazynie sprzętu pancernego i w magazynie sprzętu samochodowego rozmieszczonych w rejonie dywizyjnego punktu zaopatrywania i przegrupowują się razem z nim.

V. OGÓLNA TREŚĆ PRACY POMOCNIKA DOWÓDCY DYWIZJI DO
SPRAW TECHNICZNYCH

Bezpośrednim organizatorem zabezpieczenia technicznego w dywizji jest pomocnik dowódcy dywizji do spraw technicznych. Wszystkie przedsięwzięcia zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie powinny być przez niego przeprowadzone i zorganizowane w odpowiedniej kolejności i zgodnie z decyzją dowódcy dywizji do obrony.

Kierowanie zabezpieczeniem technicznym dywizji w obronie jest organizowane w ramach ogólnego systemu dowodzenia i stanowi jeden z ważniejszych elementów pracy służby technicznej.

Sprawne i ciągłe kierowanie technicznym zabezpieczeniem zależy od znajomości i zrozumienia zadań bojowych, sytuacji taktycznej, potrzeb obrony, możliwości środków technicznego zabezpieczenia i organizacji ciągłej łączności. Praca pomocnika dowódcy dywizji nad organizacją zabezpieczenia technicznego może być mniej lub bardziej skrócona w czasie. Krótki czas nie może jednak ujemnie się odbić na dokładności pracy nad organizacją zabezpieczenia technicznego w obronie. Ograniczony czas zmusza pomocnika dowódcy dywizji do większej decentralizacji kierowania zabezpieczeniem technicznym w obronie w sensie rozstrzygania spraw głównych osobiście i pozostawienia większej samodzielności oficerom wydziału technicznego dywizji i pomocników dowódców pułków do spraw technicznych.

W zależności od ogólnej sytuacji taktycznej i technicznej w obronie oraz warunków organizacji zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie, kolejność i treść pracy pomocnika do spraw technicznych mogą być różne, zawierać przy tym mogą następujące zagadnienia:

- orientowanie taktyczne pomocnika dowódcy do spraw technicznych o zamierzonych działaniach obronnych, względnie zapoznanie się z treścią decyzji dowódcy na obronę;
- zapoznanie się z zarządzeniami technicznymi szefów służb technicznych z armii;

- rozliczenie czasu;
- analizę zadania/pod kątem widzenia organizacji zabezpieczenia technicznego/;
- wydanie zarządzeń przygotowawczych;
- ocenę sytuacji technicznej;
- przygotowanie danych dla dowódcy dywizji /lub szefa sztabu/;
- złożenie meldunku dla dowódcy /lub szefa sztabu/;
- zapoznanie się z decyzją dowódcy do obrony;
- zebranie niezbędnych danych od wydziału operacyjnego szefów służb i rodzajów wojsk;
- opracowanie planu zabezpieczenia technicznego dywizji w obronie;
- doprowadzenie planu zabezpieczenia technicznego do wykonawców;
- kontrolę i pomoc oddziałom i pododdziałom w realizacji przedsięwzięć;
- składanie meldunków o stanie zabezpieczenia technicznego do oddziałów technicznych armii;
- wydanie technicznych zarządzeń sytuacyjnych w toku walki obronnej.

Ze względu na warunki i charakter obrony nie będzie takiej sytuacji, w której można będzie zachować w pełni wymienioną kolejność i treść pracy pomocnika dowódcy do spraw technicznych. Dowódca dywizji bardzo często nie będzie w stanie wysłuchiwać meldunku o sytuacji technicznej, dane te pomocnik będzie przedstawiał na bieżąco. Pomocnik do spraw technicznych musi ściśle współpracować ze sztabem dywizji i na bieżąco opracowywać dane o stanie zabezpieczenia technicznego. Należy pamiętać o tym, że praca pomocnika dowódcy do spraw technicznych nie zaczyna się od chwili otrzymania zadania do obrony dywizji, jego działalność jest stała i skierowana na utrzymanie największej gotowości bojowej sprzętu technicznego dywizji.

W celu właściwego kierowania zabezpieczeniem technicznym w toku walki obronnej pomocnik dowódcy dywizji do spraw technicznych może znajdować się przy sztabie dywizji mając ze sobą niezbędnych oficerów z wydziału technicznego.

Pomocnik dowódcy dywizji do spraw technicznych powinien posiadać łączność radiową z pomocnikami dowódców pułków, z batalionem napraw dywizji i z przełożonymi po linii technicznej z armią. W czasie walki obronnej pomocnik dowódcy do spraw technicznych melduje dowódcy i informuje sztab o sytuacji technicznej, otrzymuje natomiast od sztabu dywizji informacje o sytuacji bojowej w obronie. Z kwatermistrzem i szefami służb utrzymuje wzajemną wymianę danych potrzebnych do pracy. W czasie walki obronnej w wydziale technicznym dywizji prowadzi się mapy sprawozdawcze i robocze, na których nanosi się na bieżąco sytuację techniczną.

ZAKOŃCZENIE

Stosunkowo krótki okres czasu na organizacjęⁿ zabezpieczenia technicznego w obronie wymagać będzie wysokiej sprawności działania pomocnika dowódcy dywizji do spraw technicznych i wydziału technicznego dywizji. Umiejętność szybkiej oceny sytuacji technicznej, powzięcia na czas decyzji zabezpieczenia technicznego i doprowadzenie jej do wykonawców, będzie zdecydowanie wpływać na prawidłowe zabezpieczenie dywizji w obronie i jej możliwości techniczne. Krótki czas na organizację zabezpieczenia technicznego ograniczy możliwości wykorzystania posiadanych środków. Stąd też konieczność ścisłej kalkulacji i planowania w obronie wszystkich przedsięwzięć zmierzających do utrzymania możliwie największej gotowości bojowej sprzętu technicznego dywizji.

OPRACOWAŁ:

mjr dypl. Jerzy PILISZEK

Wydrukowano w 60 egz.

Egz. nr 1-60 B.T.

Wyk. mjr Piliszek

Druk. Cz. B.

Nr ks. 0159/WW

